

Tři ostrovy

Jak se asi cítí obyvatelé pomalu se potápějícího ostrova? Skupinová hra, která jednoduchou formou simuluje katastrofický scénář a jeho řešení. Ukazuje, proč je důležité spolupracovat (nejen) při řešení dopadů změny klimatu. Žáci si díky ní upevňují spolupráci v rámci třídního kolektivu. Zachrání se?

Základní údaje:

Délka: 45 minut

Úroveň: 8.-9.třída, SŠ

Typ: lekce, výuka venku

Téma: Klimatická politika, Příčiny a dopady

Upraveno: 7.11.2024

Předmět: Výchova k občanství, volný čas

Autoři: Jakub Opršal SEVER Horní Maršov o.p.s.

Pro web [Učím o klimatu](#) z polského originálu přeložil a upravil Jakub Opršal (SEVER Horní Maršov) díky podpoře z programu [LIFE](#).

Vzdělávací cíle:

- Vyzkoušet a upevnit spolupráci v rámci třídního či jiného kolektivu.
- Názorně ilustrovat a porozumět souvislostem, proč je důležité spolupracovat při řešení dopadů změny klimatu.

Pomůcky:

- 3 lana; několik šátků/záslepek; 3-8 bílých papírů A4 (počet v závislosti na velikosti skupiny; optimálně prázdných, ať žáci nemají text nebo obrázky¹, 1 vytištěný papír s instrukcemi; stopky či jiný časovač vymezující 40 minut.

Postup:

Evokace aktivity:

- Pro následující aktivitu je nesmírně důležité žáky správně namotivovat. Cílem je vzbudit očekávání z týmového úkolu a uvést fantazii žáků tím, že je pomocí

¹ Bílé papíry mohou symbolizovat ledové kry, hnědé papíry mohou symbolizovat spadlé dřevo.

obrázků a zvuků přeneseme do nového prostředí. Důležité je též ponechat na žácích, ať si řadu věcí domyslí až během hry, nebo po jejím skončení.

- **Před samotnou hrou nezmiňujeme, že to přímo souvisí se změnou klimatu. K tomu by si žáci měli dojít sami.**
- Vybereme si motivaci potápějíciho se ostrova v Tichomoří, nebo tajících ledovců. Úvodní motivaci podpoříme puštěním zvuků moře či jiné hudby v pozadí. Můžeme pustit zvuk přicházející bouřky, štěkot psů, či rozbouřené vlny. Současně podle varianty, kterou jsme vybrali pro své žáky, zvolíme i vhodný obrázek (Příloha 1: Fotky k motivaci):
 1. Varianta ledové ostrovy: Psí spřežení v tajícím Grónsku.
 2. Varianta potápějíci se Tuvalu: Proslov na pobřeží oceánu při zahájení COP26.Pozn.: obrázky je též možné využít jen pro reflexi aktivity, klidně motivujte pouze zvuky a barvitým popisem prostředí (představujeme si, že je nám zima; že tu šplouchá voda...)

Popis a příprava aktivity:

1. Vymezíme herní prostor a s pomocí lan vytvoříme 3 ostrovy. Tato hra vyžaduje dostatečně velký prostor, ve kterém se žáci mohou bezpečně pohybovat mezi jednotlivými kruhy. Ostrovy od sebe umístíme přibližně do vzdálenosti 3-8 metrů. Mezi 1. a 3. ostrovem je 2x tak velká vzdálenost jako mezi dálkou k druhému ostrovu (exekutivní složka).
2. Třidu rozdělíme na 3 stejně početné skupiny². Každou skupinu umístíme na ostrov, který je vymezený lanem.
3. Příprava skupin:
 - (!) Nejprve si ověříme, že ve třídě není nikdo, komu by zásadně vadilo strávit hru se zavázanýma očima.
 - Jedné skupině zavážeme oči a některým z nich dáme do ruky papíry - až budou mít zavázané oči! Je důležité, aby nezpozorovaly, co je na nich napsaného (že jsou vlastně prázdné). U druhé skupiny si vybereme 2 dvojice, kterým dohromady zavážeme nohy k sobě (pravá noha osoby 1 k levé noze osoby 2; př. svážeme ruce), aby se žáci museli pohybovat společně. Pro třetí skupinu máme připravený papír s instrukcemi, ale předáme jim ho těsně před zahájením hry, až je vše nachystáno.
4. **Neinformujeme nijak o cílech této aktivity**, necháváme to později na žácích (viz instrukce, které předáme jedné skupině).
5. Nastíníme kontext hry (evokace aktivity):
 - 1. varianta: Nacházíme se v ledové pustině, ve které jsou 3 ledové ostrovy a ledová voda. Představujeme si, že je nám zima. Někde v dáli se prohnalo psí spřežení, slyšíme štěkající psy, jejichž štěkot zaniká v dáli. Začíná tu řídit sněhová bouře.

² Doporučujeme rozdělit skupinu náhodně. Např. losem.

- 2. varianta: Nacházíme se na potápěčím se ostrově v Tichomoří, který navíc zasáhla tropická bouře. Slyšíme bouřku, občasné praskání stromů, déšť, šplouchání vody.
 - Je důležité držet se uvnitř kruhu / ostrovu, protože prostor mimo lano je voda, ve které by se okamžitě utopili. **Neprozrazujeme cíle hry, jako že musí přežít, pouze chceme, aby si představili prostředí, ve kterém se ocitli.**
6. Ověříme si, že jsou všichni připraveni na hru: 1. skupina čeká se zavázanýma očima a papíry v ruce; u 2. má někdo svázané nohy/ruce. Všichni stojí ve vymezeném prostoru lanem a čekají na další pokyny.
 7. Předáváme instrukce třetí skupině.
 8. Zahajujeme hru. (Volitelné: oznamujeme, že jim běží čas.)
 9. Během hry kontrolujeme, že žáci dodržují pravidla. Pokud nepatrně omylem stoupnou „do vody“, měli by se vrátit zpátky na ostrov. Pokud někdo do vody spadne celý (oběma nohama nestojí ani v ostrově ani na ledové kře/dřevěné kládě), potrestáme skupinu dle uvážení: např. je necháme minutu dřepovat (je třeba oživit utonulého a pro to je třeba vydat hodně energie).

Konec: Hra končí ve chvíli, kdy se povede všem dostat zdárně (za dodržení pravidel) na 1 ostrov.

Reflexe aktivity:

Po sehrávce se vrátíme k úvodní motivaci i k obrázku a zvukům, které jsme využili. **Necháme žáky, aby popsali, jakým způsobem aktivita souvisí s klimatickou změnou.** V případě potápěčícího se Tuvalu můžeme přehrát i video na Youtube (pouze v angličtině), ve kterém ministr zahraničí ostrovního státu Tuvalu přednesl proslov po kolena ve vodě (stoupající hladiny oceánu u své domoviny), aby upozornil na to, že jeho země je jako jedna z prvních zásadně ohrožena klimatickou změnou. Tento proslov se odehrál při příležitosti klimatického summitu COP26 v listopadu 2021. Video naleznete zde: <https://youtu.be/jBBsv0QyscE>

Na co chceme upozornit, proč aktivitu hrajeme:

- aktivita na spolupráci
 - Reflektujeme nejen, jak se musíme chovat ve společnosti, ale také tato hra poslouží jako tmelící aktivita třídního či jiného kolektivu. Současně, pokud jde o nově vzniklou skupinu, hru můžete využít jako ledolamku (chcete naučit nově vzniklou skupinu, že je třeba spolupracovat).
- aktivita upozorňující na možnosti řešení klimatické změny
 - Chceme upozornit na to, že v souvislosti s klimatickou změnou (či jiným velkým problémem) v reálném světě **musí spolupracovat** tři odlišné skupiny lidí. První skupinou jsou vědci, kteří mají již posledních 30 let více méně veškeré potřebné znalosti o změně klimatu, pouze je upřesňují. Ovšem nemají dostatečný vliv a i když se posledních 30 let

snaží o změnu ve společnosti, mají moc malý vliv na to, aby něco změnili. Druhou skupinou je exekutivní složka (politici, aj.) a jiné odpovědné osoby, které přebírají znalosti vědců, předávají je dál a především rozhodují o dalším směřování naší společnosti. Ti jsou ovšem zavázáni největší třetí skupině: tou je široká veřejnost, běžní občané, kteří sice nedisponují potřebnými znalostmi, ale mají rozhodující vliv a možnost reálně něco ovlivnit - když většina lidí bude něco chtít, pravděpodobně se tak stane. Hra na 3 ostrovy tak upozorňuje a názorně ukazuje, proč je důležité spolupracovat při řešení klimatické změny (musí být zapojeny všechny tři skupiny - když se jedna nezapojuje, nebude to fungovat:

- Když se nezapojí vědci, nemáme potřebné znalosti.
- Když se nezapojí exekutivní složka, nezmění se potřebná legislativa a nedojde k žádoucím změnám.
- Když o změny nebude mít zájem široká veřejnost, ani exekutivní složka je nebude vymáhat a nic se ve výsledku nezmění.

Na co se můžeme žáků zeptat:

1. *Jak jste se ve své roli cítili?*
2. *Co pro vás bylo nejobtížnější/nejtěžší?*
3. *Kdo u vás rozhodoval, co se bude dít dál? Jak jste si rozdělili úkoly?*
4. *Koho myslíte, že vaše skupina v reálném světě představuje? S jakými problémy / obtížemi se lidé z vaší skupiny ve skutečnosti potýkají?*
 - A. *Vědci - mají znalosti, nemají vliv, málokdo je poslouchá*
 - B. *Exekutivní složka (politici, aj.) - s omezenými znalostmi a klíčovým vlivem rozhodovat (postaveným ale na zájmech široké veřejnosti)*
 - C. *Široká veřejnost - se značným vlivem ovlivnit exekutivní složku a změny ve společnosti, ale bez znalostí, co je potřeba udělat*
5. *Víte o nějakých reálných politikách, které prosazují/komunikují řešení změny klimatu? (IPCC, Green Deal, Fitfor55,...)*

Přílohy:

Příloha 1 – Fotky k motivaci

Příloha 2 – Instrukce ledové ostrovy

Příloha 3 – Instrukce Tuvalu

Příloha 1: Fotky k motivaci

1. Varianta ledové ostrovy: Psí spřežení v tajícím Grónsku.

Zdroj: Steffen M Olsen/Twitter. Fotografie v článku britských novin The Guardian:
<https://www.theguardian.com/world/2019/jun/18/photograph-melting-greenland-sea-ice-fjord-dogs-water>

2. Varianta potápějící se Tuvalu: Proslav na pobřeží oceánu při zahájení COP26.

Zdroj: Tuvalu Foreign Ministry/Reuters. Fotografie v článku britských novin The Guardian:
<https://www.theguardian.com/environment/2021/nov/08/tuvalu-minister-to-address-cop26-knee-deep-in-seawater-to-highlight-climate-crisis>

Příloha 2: Instrukce ledové ostrovy

Instrukce pro třetí skupinu vědců - Varianta 1 - ledové ostrovy (odstříhněte):

Cíl:

Cílem hry je dovést všechny lidi na ostrov, kde se nachází váš tým.

Pravidla:

- 1) Jste jediný tým, který zná cíl hry - zadání.
- 2) Nikdo z vašeho týmu nemůže během trvání hry slovně komunikovat s lidmi z ostatních ostrovů.
- 3) Lidé, které zastihla sněhová bouře, mají zavázané oči a zůstávají slepí až do konce hry.
- 4) Osoby, které mají poraněné končetiny (svázané nohy nebo ruce) je musí mít zavázané až do konce hry.
- 5) Tvar ledových ostrovů není možné během hry měnit ani přesouvat.
- 6) Přesun mezi ostrovy je možný pouze pomocí přenosných ledových ker, které jsou umístěny na ostrově zasažených sněhovou bouří. Nic jiného se nemůže dotknout ledové vody.
- 7) Pouze slepí mohou přemisťovat ledové kry. Jiné osoby na ně mohou šlapat, avšak nesmí se jich dotýkat rukama.
- 8) Lidé s poraněnými končetinami se mohou přepravovat pouze za asistence lidí z vašeho týmu.
- 9) Ledová voda je pro vás nebezpečná! Jestli někdo omylem vkročí do vody - ostatní lidé to mohou sdělit nebo dané osobě pomoci vrátit se do kruhu. Pokud někdo do vody spadne - bude to mít neblahé následky pro celou vaši skupinu.

Na splnění tohoto úkolu máte maximálně 30 minut.

Hodně štěstí!

Příloha 3: Instrukce Tuvalu

Instrukce pro třetí skupinu vědců - Varianta 2 – ostrov Tuvalu v Pacifiku (odstříhněte):

Cíl:

Cílem hry je dovést všechny lidi na ostrov, kde se nachází váš tým.

Pravidla:

- 1) Jste jediný tým, který zná cíl hry - zadání.
- 2) Nikdo z vašeho týmu nemůže během trvání hry slovně komunikovat s lidmi z ostatních ostrovů.
- 3) Lidé, které zastihla tropická bouře, mají zavázané oči a zůstávají slepí až do konce hry.
- 4) Osoby, které mají poraněné končetiny (svázané nohy nebo ruce) je musí mít zavázané až do konce hry.
- 5) Tvar původních třech ostrovů není možné během hry měnit ani přesouvat.
- 6) Přesun mezi ostrovy je možný pouze pomocí dřevěných klád (papírů), které sesbírali lidé na ostrově zasaženém tropickou bouří. Nic jiného neplave na vodě - nemůže se dotknout vody.
- 7) Pouze slepí mohou přesouvat dřevěné klády po vodě. Jiné osoby na ně mohou šlapat, avšak nesmí se jich dotýkat rukama.
- 8) Lidé s poraněnými končetinami se mohou pohybovat pouze za asistence lidí z vašeho týmu.
- 9) Voda je pro vás nebezpečná! Jestli někdo omylem vkročí jednou nohou do vody, musí se vrátit na nejbližší ostrov. Ostatní lidé na to mohou danou osobu upozornit, nebo ji přímo pomoci se vrátit do kruhu. Pokud někdo do vody spadne celý - bude to mít neblahé následky pro celou vaši skupinu.

Na splnění tohoto úkolu máte maximálně 30 minut.

Hodně štěstí!
